

prof. dr hab. Piotr Kusiewicz
Akademia Muzyczna w Gdańsku

Gdańsk, 09.03.2024 r.

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

MGR. ZHANFENG QI

ZLECENIODAWCA RECENZJI:

Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, pismo z dnia 27.10.2023 roku, zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 20.07.2018 r., tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (z późniejszymi zmianami).

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ:

Pracy doktorska mgr. Zhanfeng Qi pod tytułem „Problematyka kreacji scenicznych i wokalnych tenora lirycznego w dziełach operowych okresu Klasycyzmu i Romantyzmu na przykładach *Die Entführung aus dem Serail*, *L'elisir d'amore*, *Falstaff*”, składa się z dzieła artystycznego zapisanego na nośniku CD w plikach MP3 oraz jego opisu. Dzieło artystyczne stanowi nagranie fonograficzne 7 arii tenorowych oraz 2 duetów z koronnych dzieł scenicznych trzech wielkich kompozytorów: W.A. Mozarta, G. Donizettiego i G. Verdiego. Promotorem pracy jest prof. dr hab. Robert Cieśla.

Program został skonstruowany według następującej kolejności:

Wolfgang Amadeusz Mozart - *Entführung aus dem Serail* - cztery arie Belmonta:

1. *Hier ich dich denn sehen*
2. *Konstanze, dich wiederzusehen*
3. *Wenn der Freude Tränen fließen*
4. *Ich baue ganz auf deine Stärke*

Gaetano Donizetti - *L'elisir d'amore* - dwie arie Nomorina oraz dwa duety:

5. *Quanto è bella, quanto è cara*
6. Duet: *Ardir! Ha forse il cielo... Voglio dire, lo stupendo* (Nemorino-Dulcamara)
7. Duet: *Ecco il rivale!... Venti scudi!* (Nemorino-Belcore)
8. *Una furtiva lagrima*

Giuseppe Verdi - *Falstaff* - aria Fentona

9. *Dal labro il canto*

Partię fortepianu wykonuje dr Yan Rong

Dulcamara - Fei Liu (bas)

Belcore - Leixao Zhang (baryton)

Nagranie zostało zrealizowane w Sali Koncertowej UMFC w Warszawie w dniach - 7 czerwca, 11 sierpnia i 21 września 2022 roku. Reżyseria nagrania: dr hab. Ewa Lasocka.

Z wielkim zainteresowaniem przystąpiłem do zapoznania się z nagraniem dziełem artystycznym. Oto jawi się młody śpiewak - tenor z Chin w repertuarze operowym, jakże zróżnicowanym stylistycznie. Wielka śpiewaczka operowa Teresa Berganza ujawniła mi w rozmowie (po recitalu w TW w Warszawie w 1977 roku), że Mozart jest dla niej największym mistrzem w sprawdzeniu umiejętności wokalnych dla każdego śpiewaka. Doktorant rozpoczął swoją prezentację właśnie od muzyki Mozarta. Partia Belmonte należy do wyjątkowo trudnych w literaturze operowej tego klasyka wiedeńskiego - trzeba wykazać się nie tylko pięknym głosem prowadzącym legatowe frazy, lecz również odsłaniać ten głos we wszelkich odcieniach dynamiki, co na przejściowych dźwiękach tenorowej skali nie jest zadaniem łatwym. Wykazał się wyrównaniem brzmienia na przestrzeni ambitusu wszystkich arii, z łatwością pokonując złożone interwały. Zhanfeng Qi spełnił moje oczekiwania na każdym polu - wokalnym, interpretacyjnym, znajomości stylu i swobody przekazu. Największe wrażenie zrobiła na mnie aria *Konstanze, dich wiederzusehen*, należąca do najtrudniejszych i wymagających arii operowych Mozarta. Kandydat wykazał się znakomitym opanowaniem warsztatu wokalnego.

W ariach i duetach z opery Donizettiego *L'elisir d'amore* pokazał inną paletę barw i romantycznych przeżyć emocjonalnych. W duetach znakomicie współpracował z partnerami - ich głosy świetnie współgrały, słychać było idealne porozumienie w odniesieniu do

budowania klimatów i spójności muzyczno-interpretacyjnej. Wielkie brawa za wzruszające wykonanie arii Nemorina *Una furtiva lagrima*, która należy do najbardziej rozpoznawalnych w kanonie repertuarowym tenorów.

Aria Fentona z opery *Falstaff* Verdiego, to trzecia odsłona wokalnych możliwości kandydata, który wykazał się istic belkantowym prowadzeniem frazy. Pięknie upozowane dźwięki przejściowe, okrągłe i szlachetne w brzmieniu, ujmowały podczas słuchania tej niedługiej, lecz odpowiedzialnej arii. Ostatnie wysokie *b* było brzmiające, pełne alikwotów i znakomitej przestrzeni.

W swojej prezentacji dzieła artystycznego kandydat ukazał się jako śpiewak świadomy, umiejętnie kontrolujący odpowiednie brzmienie głosu w każdym stylu. Artykulacja w kolejnych utworach nie budziła najmniejszych zastrzeżeń. Na uwagę zasługuje również umiejętnie operowanie krytymi dźwiękami, które u Mozarta nie były jeszcze znane przez śpiewaków. Znalazł tu sposób polegający na używaniu dźwięków okrągłych, które znakomicie funkcjonują na odcinku skali, na przestrzeni którego już od połowy XIX wieku stosowano dźwięki kryte wprowadzone przez Gilberta-Louis Duprez'a

W nagranych dziełach artystycznych należy wysoko docenić rolę pianistki - dr Yan Rong, która z dużą wyobraźnią wykonała orkiestrową warstwę akompaniamentu, dając przykład wzorowej współpracy ze śpiewakiem.

Do załączonej płyty CD zawierającej dzieła artystyczne, dołączona została również praca pisemna, w zamyśle będąca opisem zarejestrowanego na nośniku elektronicznym dzieła.

Już na samym początku muszę stwierdzić, że omawiany tu opis absolutnie spełnia warunki, jakie stawia się kandydatom do stopnia doktora sztuki muzycznej w dyscyplinie wokalistyka.

Praca złożona jest z czterech rozdziałów. W skondensowanym wstępie Autor przedstawia konkretne cele i założenia swojej dysertacji.

W rozdziale pierwszym charakteryzuje formę sceniczną Singspielu w krajach niemieckich. W dalszym przebiegu opisu przedstawia okoliczności powstania dzieła scenicznego *Entführung aus dem Serail*, z którego doktorant zaprezentował nagrania czterech arii. Bardzo celnym było zacytowanie listów Leopolda Mozarta (ojca kompozytora), z których wynikało,

że wraz z przeprowadzką do Wiednia, Wolfgang Amadeusz zyskał nowe perspektywy twórcze. Nie bez znaczenia okazała się też współpraca z librecistą Johannem Gottliebem Stephanim.

W rozdziale drugim - podrozdział pierwszy, Autor przybliży okoliczności powstania oraz charakterystyczne elementy opery buffa, która zrodziła się w Neapolu w I połowie XVIII wieku. Podrozdział drugi przedstawia genezę opery Donizettiego *L'elisir d'amore*. Wskazał istotną uwagę na zmiany wprowadzone pod silnym naciskiem kompozytora w librecie autorstwa Felice Romaniego. Kompozytor wykazał się tutaj świetnym wyczuciem dramatycznym, co zaowocowało nieustającą popularnością tej opery do dzisiejszych czasów. Trzeci podrozdział ciekawie przedstawia okoliczności powstania opery Verdiego *Falstaff*.

Rozdział trzeci Autor poświęcił zgrabnemu przedstawieniu treści oper Mozarta, Donizettiego i Verdiego ukazując czas, miejsce akcji a także przebieg zdarzeń uwypuklając wątki miłosne w odniesieniu do bohaterów, których arie znajdują się w dziele artystycznym.

W rozdziale czwartym następuje dokładna analiza wybranych fragmentów zarejestrowanych na CD. Zhanfeng Qi szczegółowo omówił wszystkie arie i dwa duety pod kątem umiejscowienia ich, przebiegu linii melodycznych, tonacji oraz agogiki. Autor dokonał również istotnej analizy nagranych fragmentów oper w kontekście kreacji scenicznej i problemów stricte wokalnych. Bardzo ważnym elementem rozdziału jest wskazanie miejsc o szczególnych trudnościach dla śpiewaka pod względem technicznym oraz umiejętności uświadomienia różnic stylistycznych. Autor zamieścił wiele przykładów nutowych, szkoda, że nie wskazał źródeł ich pochodzenia. Należy pamiętać, że jest to jednak warunek sine qua non, nie tylko w pracach naukowych. Z satysfakcją muszę stwierdzić, że owo analityczne podejście Zhanfeng Qi do każdego utworu zasługuje na wysoką ocenę. Potwierdza to postawę Doktoranta, który zarówno do zarejestrowania dzieła, jak i jego opisu podszedł z niezwykle starannością.

Bardzo istotną jest analiza warstwy literackiej. Autor przestawił tekst w językach oryginalnych i w polskich przekładach.

Podsumowanie stanowi zestawienie różnic i podobieństw w dziełach, których fragmenty stanowiły podstawę wyboru dzieła artystycznego i jego opisu. Jak Autor podkreśla był to świadomy wybór dzieł komediowych, w których wskazał podobieństwa i różnice pod

względem zastosowanych przez twórców środków muzycznych, które miały wpływ na emocje ciekawy wizerunek bohaterów oper oraz odcieni miłości ich łączących.

W pracy doktorskiej Kandydat wykorzystał wartościową bibliografię w językach chińskim, angielskim, niemieckim i polskim. W spisie wskazano również encyklopedie, słowniki, biografie, źródła internetowe.

Mimo pozytywnej oceny pracy doktorskiej chciałbym wskazać na pewne usterki, które były zauważalne. Warto pamiętać, że nazwy epok (klasycyzm, romantyzm) w języku polskim piszemy małą literą. W przypisach wyjaśniających pojęcia muzyczne należałoby wskazać źródło przywoływanej definicji (zob. np. przypisy 4, 5, 6, 16); podobnie rzecz ma się w przedstawianiu postaci (zob. np. przypisy 8, 9, 10, 12, 20, 24, 25). Z kolei wydaje się niezasadne objaśnianie w pracy, czym jest barok – „nazwa okresu w sztuce w XVII-wiecznej Europie” (zob. przypis 41, s. 32).

W kontekście strony formalnej pragnę też zwrócić uwagę na brak ujednoczenia akapitów. Czym innym jest bowiem wcięcie akapitowe, a czym innym odstęp międzyakapitowy. Doktorant zaś stosuje owe zabiegi swobodnie.

Konkluzja

Pracę doktorską mgr. Zhanfeng Qi – tworzy bardzo piękne dzieło artystyczne i jego satysfakcjonujący opis posiadający oryginalny, odkrywczy, twórczy i edukacyjny charakter. Zwróciłbym także uwagę na niezwykle cenną wartość edukacyjną pracy doktorskiej. Kandydat wnosi niekwestionowany i znaczący wkład w rozwój reprezentowanej dyscypliny.

Pan mgr Zhanfeng Qi rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełnił tym samym wymagania Ustawy.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.


prof. Piotr Kustewicz